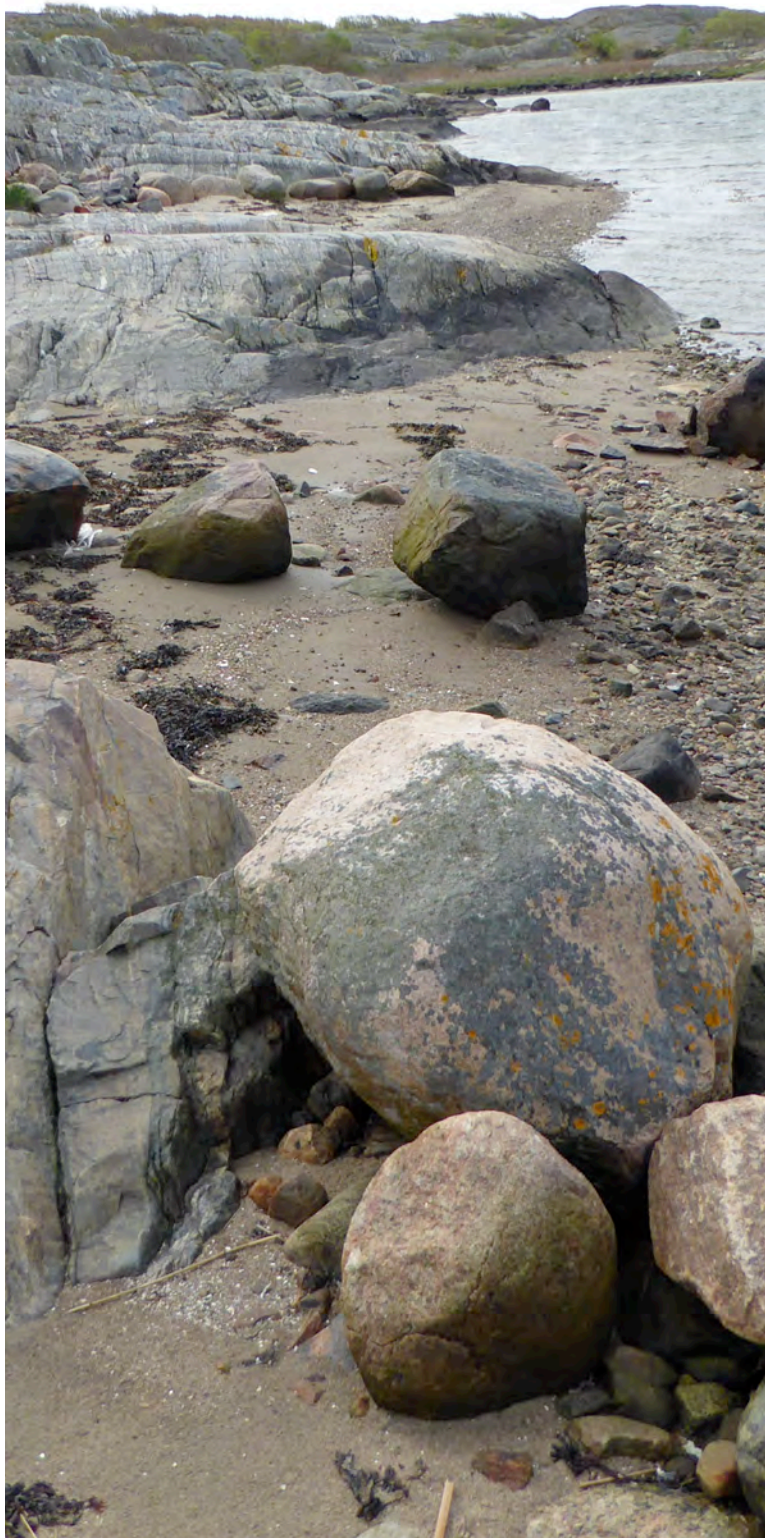

NATURCENTRUM AB

Naturvärdes- inventering södra Björkö, Öckerö kommun

Underlag för fördjupad
översiktsplan

På uppdrag av
Öckerö kommun
2015-11-17

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund
johan.svedholm@naturcentrum.se
Tel. 0303-72 61 64

Fältarbete: Johan Svedholm

Rapport: Therese Johannesson & Johan Svedholm

Uppdragsgivare

Öckerö kommun

Kartunderlag

Plan- och byggnadsenheten, Öckerö kommun.

Foton

Johan Svedholm © Naturcentrum AB

Innehåll

INNEHÅLL	3
UPPDRAG OCH UNDERSÖKNINGSOMRÅDE.....	4
GENOMGÅNG AV UNDERLAGSMATERIAL.....	4
NATURVÄRDEN OCH BIOTOPKARTERING	4
METOD OCH RESULTAT.....	4
ÖVRIGA INTRESSANTA FYND	19
SAMMANFATTNING/DISKUSSION.....	19
REFERENSER.....	21
BILAGA 1. BIOTOPKARTERING OCH NATURVÄRDESBEDÖMNING	22

Uppdrag och undersökningsområde

På uppdrag av Öckerö kommun har Naturcentrum AB genomfört en naturvärdesinventering inom planområde för fördjupning av översiktsplan på sydvästra Björkö, Öckerö kommun. Området har inventerats i två omgångar (2014 och 2015) eftersom området har utökats geografiskt. Inventeringarna har tidigare redovisats i separata rapporter (Johannesson & Svedholm 2014, Svedholm 2015). Inventeringen gäller endast terrestra miljöer, marina värden har inte beaktats.

Det inventerade området (se karta) utgörs av ett knappt 50 ha stort område på Björkö's södra del, från hamnen i Skarvik i nordväst och söderut till Gamla Framnäs/Bessekroken – Samsmarka i söder. Det inventerade området domineras av den för Bohuskusten typiska ljungheden på hållmark med tunt eller obefintligt jordtäckte och inslag av träd- och buskbevuxna klåvor, smärre skogsdungar och små våtmarker och dammar. I nordost innefattar inventeringsområdet en starkt människopåverkad miljö i form av en fotbollsplan med omgivande ruderatmark. I sydost finns hagmarker där svin hålls, vilket har medfört att marken är så gott som helt uppbökad. Längs stranden i väster dominerar klippstränder med inslag av små sandstrands- och strandängspartier.

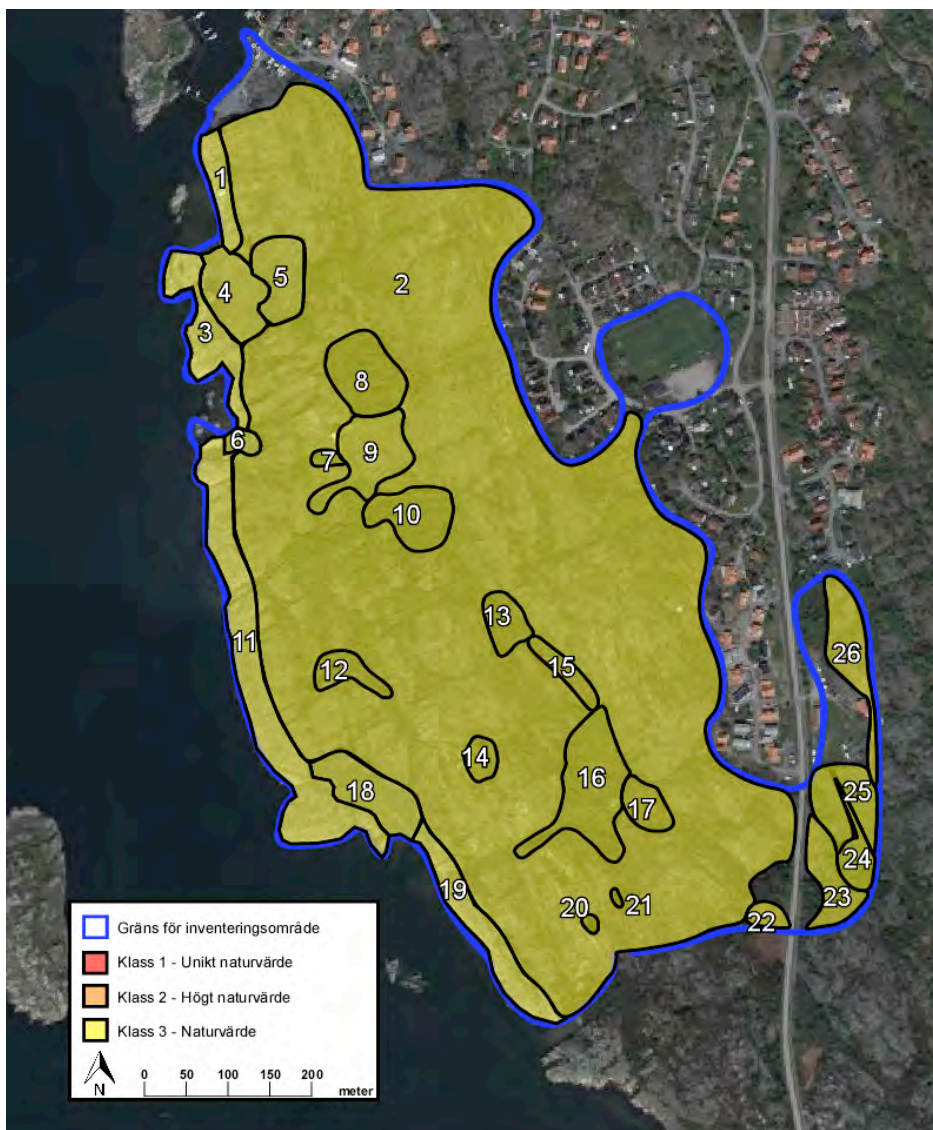
Genomgång av underlagsmaterial

Befintligt underlagsmaterial från Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, ArtDatabanken och Öckerö kommun har genomgåts. Det finns inga uppgifter om skyddsvärda arter eller miljöer inom undersökningsområdet.

Naturvärden och biotopkartering

Metod och resultat

Biotopkartering och naturvärdesbedömning enligt bilaga 1 genomfördes i fält den 23 april 2014 (östra delen) och den 11 maj 2015 (västra delen). I stort sett hela undersökningsområdet bedömdes hysa naturvärden. Totalt avgränsades X naturvärdesobjekt (se karta), varav samtliga bedömdes tillhöra naturvärdesklass 3 - naturvärden. Objekten utgörs främst av hållmarker och stränder samt i mindre utsträckning av lövskogsdungar, dammar, våtmarker och hagmarker.

Karta över undersökningsområdet och naturvärdesobjekten.

Objekt 1, 3, 11 och 19. Klippstrand

Klippiga, exponerade havsstränder med typisk lavzonering och skrevor med bland annat trift. Inslag av smärre hällkar och små partier med grus- och sandstrand. Strandklipporna är mestadels flacka men ställvis finns brantare partier. Klipporna är av näringsfattig silikattyp, men vissa högre liggande klippor är kraftigt fågelgödslade och får därmed en markant annorlunda lav- och mossflora där mindre vanliga arter som kustlav och fågelkantlav kan nämnas. Bland kärlväxter kan nämnas en lite udda växtplats för svartbräken, på strandnära håll i objekt 10, en art som vanligtvis skyr kusten.

Hällkar i objekt 3.

Värdearter:

Melaspilea sp. nov. – ännu obeskriven lavart, tidigare känd från Koster och ett fåtal andra lokaler längs Bohuskusten. Påträffad i objekt 2. Arten, som växer på basen av gammal grov, uppstammad trift är säkert förbisedd men kräver sannolikt tillgång till äldre triftplantor och därmed en viss kontinuitet i sin miljö.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Strandklippor i objekt 11. Här syns den typiska lavzoneringen med ett svart saltlavsbälte närmast vattenlinjen och orange zoner ovanför bestående av olika orangelav- och vägglavarter.

Objekt 2, 23 och 26. Öppen hållmark

Igenväxande ljunghed/hållmark med vegetation dominerad av ljung, en, kråkbär etc. De kala hållarna har en artrik flora av sol- och torktåliga lavar och mossor. Vidare finns inslag av klåvor med björk, tall och rönn samt små fattigkärr med klockljung och blåtåtel och dammar av mer eller mindre permanent karaktär. Ställvis finns inslag av små klapperstensfält. Dammar och klapperstensfält kan ha stor betydelse som reproduktions-, vilo- och övervintringslokaler för grod- och kräldjur. Denna typ av miljö har tidigare hållits öppen med hjälp av bete, bränning och vedtäkt, men är nu under igenväxning, en process som emellertid går mycket långsamt på grund av det mycket tunna/obefintliga jordtäcket.

Varierad miljö i objekt 2 med klappersten, fattigkärr och hållmark.

Värdearter:

Blåmossa *Leucobryum glaucum* – signalart (dock lågt signalvärde i sydvästra Sverige)

Ängspiplärka *Anthus pratensis* – rödlistad 2015 (NT) – minst två par håller revir i objekt 2.

Hämpling *Carduelis cannabina* – rödlistad 2014 (VU) men ej 2015 – minst 1 par håller revir i objekt 2.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Strandäng i objekt 4.

Objekt 4. Strandäng/lerstrand

Smalt bälte med tidvattenpåverkad lerstrand, och därovan strandäng. Strandängszonen närmast havet är kraftigt gäsbetad med fårsvingel och strandmalört och längre upp är det sumpigt, tuvigt och med en del högrötsvegetation som exempelvis älgört, kabbleka och kärrtörel. Även en sälta bevuxen med havssäv finns i objektet.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Objekt 5. Lövskog/kratt

Delvis sumpig skogsdunge/buskmård med björk, rönn, gråvide och slån samt inslag av äldre, senvuxen ek. Stengärdesgårdar genomkorsar objektet. Inslaget av död ved är måttligt. Gott om täta buskage och bärande träd och buskar som rönn och slån gör att objektet är en viktig häcknings- och födosöksmiljö för småfåglar.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Knotig ek och björk i objekt 5.

Objekt 6. Strandäng

Liten, kraftigt gåsbetad strandäng med fårsvingel och gåsört på sandig mark. Längst från strandlinjen finns en del sandblottor vilka kan vara värdefulla för sandlevande insekter.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Objekt 6 utgörs av en hårt gåsbetad strandäng.

Objekt 7. Dike

Öppet dike samt en gammal, grov knäckepil. Diket kan ha betydelse som reproduktionslokal för groddjur.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Dike i objekt 7.

Objekt 8. Lövskog

Delvis sumpig dunge dominerad av yngre-medelålders asp och björk med gamla, grova knäckepilar i södra delen. Ställvis rikligt inslag av död ved. Stengärdesgårdar löper genom objektet. I en av knäckepilarna finns inhack av mindre hackspett, men med tanke på artens arealkrav (ArtDatabanken 2011) ingår objektet sannolikt inte i ett häckningsrevir utan har snarare besökts av en icke-häckande fågel.

Värdearter:

Mindre hackspett *Dendrocopos minor* – rödlistad (NT)

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 – Naturvärden

Gamla pilar i objekt 8.

Objekt 9. Ängsmark

Öppen gräsmark under igenväxning av björnbär, vass med mera. Området kantas av brynmiljöer och är sannolikt av betydelse för insekter och fåglar.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Öppen, troligen ohävdad gräsmark i objekt 9.

Sumpig björkskog i objekt 10.

Objekt 10. Lövskog

Delvis sumpig dunge dominerad av yngre – medelålders björk och sälg. Inslag av tall och gamla, grova sälgar. Måttligt – ställvis rikligt inslag av död ved. Ett dike passerar igenom objektet.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Öppet fattigkärr i objekt 12.

Objekt 12 och 14. Fattigkärr

Fattigkärr med smärre klarvattenytor. Vegetationen domineras av vitmossor, ängsull och vattenklöver. Bedöms ha betydelse främst för insekter och groddjur.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Äldre björk i objekt 13.

Objekt 13. Lövskog

Dunge dominerad av medelålders – äldre asp och björk. Stengärdesgårdar och sumpstråk finns i objektet. Inslaget av död ved är rikligt, främst liggande men även stående. Här finns flera naturvårdsintressanta strukturer, och objektet ligger nära att bedömas som naturvärdesklass 2 (Höga naturvärden), men avsaknaden av värdearter gör att objektet ändå förs till klass 3.

Värdearter:

Blåmossa *Leucobryum glaucum* – signalart (Lågt signalvärde i sydvästra Sverige. Emellertid finns relativt stora kuddar av arten i objektet, vilket höjer signalvärdet.)

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Objekt 15. Klapperstensfält

Längre sträng av klappersten och annan sten, delvis upplagd som gärdesgård. Värdefull vilo- och övervintringsmiljö för grod- och kräldjur.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Stensträng i objekt 15.

Objekt 16. Lövskog

Klåvor och dungar med sumpinslag. Domineras av medelålders björk och sälg med inslag av bärande träd och buskar såsom rönn, olvon och slån. Enstaka grova, gamla sälgar finns i objektet. I västra delen hittades ett rävgryt där ett videsandbi grävde i uppkastad jord. Ett relativt stort inslag av fågelspridda kulturväxter såsom mahonia, häckberberis och hybrididegran noterades, vilket tyder på att objektet i stor utsträckning frekventeras av bärätande fåglar såsom exempelvis trastar.

Videsandbi i objekt 16.

Värdearter:

Slät hättemossa *Ortotrichum striatum* – indikerar höga naturvärden (Hallingbäck 1996)

Blåmossa *Leucobryum glaucum* – signalart (dock lågt signalvärde i sydvästra Sverige)

Videsandbi *Andrena clarkella* – en relativt vanlig art, men värd att nämna eftersom sandbin liksom övriga vildbin är en utsatt grupp där många arter minskar i takt med landskapets igenväxande.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Skogs-/buskmiljö i objekt 16.

Objekt 17. Fattigkärr

Fattigkärr/fukthed dominerad av ängsull, blåtåtel och klockljung.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Fattigkärr/fukthedsfragment i objekt 17.

Objekt 18. Strandäng

Fuktig, igenväxande strandäng med högvuxen vegetation av exempelvis havssäv, älgört, kärrtörel och svärdsilja. Omgiven av mer eller mindre täta buskage av slån och gråvide.

Naturvärdesbedömning: Naturvärdesklass 3 - Naturvärden

Igenväxande strandäng i objekt 18. I förgrunden ett blommande bestånd av kärrtörel.

Objekt 20 och 21. Dammar

Permanent men relativt små dammar. Värdefulla för groddjur och insekter.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Småvatten i objekt 21.

Objekt 22. Vassområde

Mindre våtmark, helt igenvuxen av vass. Endast norra delen ingår i undersökningområdet.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Vassdominerat kärr i objekt 22.

Objekt 24. Dike och våtmark

Dike som rinner genom svinhagarna och mynnar i en näringsrik våtmark. Vegetationen är rik och domineras av svärdslija. I våtmarken finns äldre gråvidesnår med gott om död ved, där åtskilliga spår av hackspettar syns. Diket bedöms falla under det generella biotopskyddet.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 – Naturvärden

Gråvide med födosöksinmack av hackspettar i objekt 24.

Objekt 25. Öppen hagmark

Här finns små beteshagar med svin, vilka har bökat upp marken. Detta medför att eventuella hävdgynnade kärlväxter inte stod att finna. Hagarna är dock kantade med fina brynmiljöer med bärande träd och buskar såsom hagtorn och slån samt enstaka äldre lövträd. Stenmurar finns i området, dessa bedöms falla under det generella biotopskyddet.

Naturvärdesbedömning: Klass 3 - Naturvärden

Brynmiljöer i objekt 24 med bärande träd och buskar är värdefulla miljöer för insekter och fåglar.

Övriga intressanta fynd

Det kan vara av intresse att nämna att i samband med inventeringen hittades också murgröna *Hedera helix* (fridlyst) och järnek *Ilex aquifolium* (rödlistad – CR) i ett område i direkt anslutning till inventeringsområdet. Det aktuella området är en aspdunge som ligger omedelbart söder om inventeringsområdets sydligaste spets.

Sammanfattning/diskussion

Så gott som hela undersökningsområdet bedömdes ha naturvärden. De förekommande biotoperna är emellertid inte ovanliga i södra Bohusläns kusttrakter. De är inte heller så väl utvecklade inom undersökningsområdet,

främst beroende på bristande hävd under lång tid, åtminstone när det gäller strandängarna och hållmarkerna. Hade dessa marker, såsom säkert skett historiskt, betats och/eller utsatts för regelbunden bränning skulle naturvärdena förhöjas.

Av rödlistade och/eller hotade arter bedömdes ängspiplärka (NT) och hämpling (tidigare rödlistad) häcka inom undersökningsområdet och gråtrut (NT) och ejder (NT) noterades i vattnet i anslutning till området. Dessa arter uppvisar en minskande trend nationellt, men är inte ovanliga längs Västkusten. Spår av mindre hackspett (NT) noterades, men arten bedömdes inte häcka inom området. Björnbär förekommer här och var inom undersökningsområdet, det finns flera lokala arter i Bohuslän som är rödlistade, och någon eller några av dem skulle kunna finnas här. Dessvärre är det i allmänhet omöjligt att bestämma björnbär under vår-försommar då inventeringarna genomfördes.

I övrigt är fyndet av den obeskrivna lavarten intressant men det är i nuläget okänt hur ovanlig arten är. Dock verkar den ha vissa krav på kontinuitet och tycks långtifrån finnas på alla lokaler som verkar lämpliga.

De svarta kråkfötterna på triften är fruktkroppar av en ännu obeskriven lavart i släktet *Melaspilea*, fotograferade genom lupp. Arten hittades första gången på Koster 2006 och har sedan dess återfunnits på ytterligare en handfull lokaler i Bohusläns kusttrakter, nu alltså även på Björkö.

I direkt anslutning till inventeringsområdet noterades murgröna *Hedera helix* (fridlyst) och järnek *Ilex aquifolium* (rödlistad – CR). Diket i objekt 24 och stenmurarna i objekt 25 bedöms falla under det generella biotopskyddet. Inom ett biotopskyddsobjekt får det inte bedrivas verksamhet eller genomföras åtgärder som kan skada objektet.

Referenser

Gärdenfors, U. m fl. 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1996. *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala

Johannesson, T. & Svedholm, J. 2014. *Naturvärdesinventering södra Björkö*. Naturcentrum AB, Stenungsund.

Nitare, J. 2000. *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Svedholm, J. 2015. *Naturvärdesinventering sydvästra Björkö, Öckerö kommun*. Naturcentrum AB, Stenungsund.

Bilaga 1. Biotopkartering och naturvärdesbedömning

Biotopkartering

Syfte

Biotopkartering är en väl beprövad metod för inventering och värdering av skyddsvärda naturmiljöer. Syftet är att med en rimlig arbetsinsats kartera områden med naturvärden inom ett aktuellt område. Resultatet kan t ex användas som underlag för kommunal och regional planering, tillståndsärenden m.m. Biotopkartering kan göras översiktlig över större områden, t ex en hel kommun eller mer fördjupat och noggrant inom mindre och begränsade områden. Metoden är utarbetad efter samma principer och riktlinjer som gäller för Naturvårdsverkets, länsstyrelsens och Skogsstyrelsens inventeringar t ex ängs- och hagmarksinventering och nyckelbiotopinventering och är anpassad så att resultat från dessa inventeringar kan vägas in.

Förarbete

Tillgängligt underlagsmaterial från länsstyrelse, skogsstyrelse och kommun sammanställs och analyseras. Uppgifter om hotade eller i övrigt skyddsvärda arter inhämtas från Artdatabanken och Artportalen.

Inventering

De möjliga biotoper som kommit fram under förarbetet besöks i fält. Inventeringen innebär i huvudsak identifiering, avgränsning och beskrivning av skyddsvärda biotoper. Dessa biotoper värderas enligt en 3-gradig skala (se Naturvärdesbedömning). Avgränsning av varje område görs med utgångspunkt från ekologiskt funktionella gränser. Vid inventeringen eftersöks särskilt signalarter, rödlistade arter samt allmänna biotopstrukturer som kan ligga till grund för bedömning och värdering av varje biotop. Biotopinventeringen innefattar inte någon fullständig inventering av arter. Enskilda rödlistade arter eller signalarter kan förbises. För bästa resultat rekommenderas att inventering utförs under vegetationssäsong april–oktober. Inventering kan i de flesta fall även utföras andra tider men bedömningarna blir något mer osäkra.

Signalarter och rödlistade arter

Med signalarter menas arter som indikerar högre naturvärden. Där signalarter påträffas är sannolikheten stor att andra skyddsvärda eller rödlistade arter också förekommer. Med rödlistade arter avses sådana som enligt specifika kriterier bedöms löpa riska att försvinna från Sverige. Sveriges officiella lista över rödlistade arter har fastställts av Naturvårdsverket. De rödlistade arterna indelas i olika kategorier utifrån utdöenderisk.

Hotkategorier:	RE – Försvunnen (Regionally Extinct)
	CR – Akut hotad (Critically Endangered)
	EN – Starkt hotad (Endangered)
	VU – Sårbar (Vulnerable)
	NT – Missgynnad (Near Threatened)
	DD – Kunskapsbrist (Data Deficient)

Kategorin DD innehåller arter som misstänks vara hotade eller missgynnade men där utdöenderisken inte gått att bedöma. Dessutom finns, utanför listan, kategorierna LC – Livskraftig (Least Concern) för arter som inte kan placeras i någon av ovanstående kategorier samt NE – Ej bedömd (Not Evaluated).

Resultat

Biotopkarteringen presenteras med kartor där områden med naturvärden redovisas. I text ges kort beskrivning till varje område. Beskrivning innehåller en textsammanfattning av varje områdes värde, känd förekomst av rödlistade eller andra särskilt intressanta arter samt områdets naturvärde enligt en 3-gradig skala.

Naturvärdesbedömning

Här presenteras Naturcentrums metod för att klassificera miljöer med utgångspunkt från deras biologiska och ekologiska värden – ”naturvärdesbedömning”. Det är naturligtvis ingen exakt vetenskap utan baserar sig på värdering av artinnehåll, strukturer och objektets ålder m m. I varje enskilt fall måste en lång rad aspekter bedömas, värderas och vägas mot varandra, men med den nationella skalan som utgångspunkt. Vid naturvärdesbedömningen värderas biotoper i olika klasser. Höga klassningar betyder att naturvärdet kan vara av nationell dignitet. En viss naturvärdesklass innebär inte automatiskt ett visst skydd. För att ett område skall vara skyddat krävs särskilda beslut eller förordnanden. Vissa områden med naturvärden är skyddade enligt lag, t ex naturreservat eller biotopskydd, men huvuddelen saknar formellt skydd. Däremot är det brukligt att man så långt som möjligt tar hänsyn till områden med naturvärden vid såväl samhällsplanering som vid skogs- och jordbruk.

Naturvärdesbedömningar gäller alltid för de förhållanden och med den kunskap som var känd vid inventeringstillfället. Ny kunskap eller ändrade förhållande kan hypotetiskt innebära att ett områdes värde eller avgränsning kan ändras. Ett område som bara konstaterats ha ”naturvärden” (skall läsas att objektet har minst ”naturvärden”) kan ha höga naturvärden eller unika naturvärden. Det kan bero på hur väl undersökt det är, om inventering genomförts vid lämplig tidpunkt osv.

Vid värderingen är områdenas biologiska värden mest betydelsefulla. Det biologiska värdet bedöms i första hand med utgångspunkt från vilka arter eller artgrupper som noterats eller sedan tidigare är kända, men även med utgångspunkt från förekomst av viktiga ekologiska strukturer (vilket kan vara viktiga förutsättningar för krävande arter). I de fall geologiska värden ingår i bedömningen anges detta särskilt.

Betydelse för friluftsliv ingår inte i ”naturvärdesbedömningen”. Om ett område har betydelse för friluftsliv anges det däremot separat som en tilläggsinformation.

Objekt med naturvärden

Det enskilda området har betydelse på lokal (kommun) nivå och för spridning av arter och för variation i landskapet. En förutsättning för att de nationella miljömålen skall kunna uppfyllas är att arealen av områden med naturvärden inte minskar, utan snarare ökar.

Objekt med höga naturvärden

Dokumenterad förekomst av viktiga strukturer och/eller arter. God förekomst av signalarter eller viktig ekologisk funktion. Ovanliga naturtyper. Förutsättningar för rödlistade arter. Viktiga spridningscentra och värdekärnor. Oftast svåra att återskapa. Det enskilda området har stor betydelse, åtminstone på regional (län) nivå.

Objekt med unika naturvärden

Mycket god förekomst (många olika arter eller stora populationer) av signalarter samt förekomst av rödlistade arter, eller mycket viktig ekologisk funktion. Mycket viktiga spridningscentra och värdekärnor. Sällsynta naturtyper. Dessa områden är oftast mycket svåra att återskapa. Det enskilda området har mycket stor betydelse på regional och nationell nivå (Sverige). Det finns få motsvarigheter i regionen och landet.

Naturvärden

En grundläggande fråga vid naturvärdesbedömning är att avgöra om ett område har naturvärden eller ej. Områden med naturvärden avser miljöer som har större betydelse för djur och växter än vårt vanliga produktionslandskap (åkrar, brukade skogar och tätorter). Det kan t ex handla om ett vattendrag, en våtmark, ett öppet dike, en åkerholme, ett äldre eller ovanligt skogsbestånd, en stenmur eller ett gammalt träd. Dessa områden har betydelse för variationen i landskapet och det är viktigt för biologisk mångfald att denna typ av områden ej blir färre utan snarare tvärtom.

Objekt som åtnjuter ett generellt biotopskydd enligt miljöbalken 7 kap 11 § och förordning (1998:1252) om områdesskydd 5 § bör betraktas som allmänna naturvärden. Av praktiska skäl kan dock inte alla sådana mindre områden redovisas.

Ett område som konstaterats ha naturvärden kan också ha höga naturvärden eller till och med unika. Det kan bero på vilken kunskap man hunnit skaffa sig, hur väl undersökt området är, om inventering genomförts vid lämplig tidpunkt osv. Vid en översiktlig inventering kan en van fältinventerare relativt snabbt

identifiera de flesta miljöer med allmänna naturvärden. Genom fördjupade inventeringar av arter och strukturer kan man konstatera vilka områden som dessutom hyser höga eller kanske till och med unika naturvärden.

Höga naturvärden

Om man kan konstatera att området hyser livskraftiga bestånd av så kallade signalarter (arter med särskilda miljökrav) eller innehåller viktiga ekologiska strukturer har området höga naturvärden. Gemensamt för många områden med höga naturvärden är att de har värden som är svåra eller omöjliga att få tillbaka - om de försvinner. Sådana här miljöer har till viss del omfattats av naturtypsvisa inventeringar som ordnas i Länsstyrelsens, Skogsstyrelsens, Naturvårdsverkets och Jordbruksverkets regi, men långt ifrån alla områden är kända.

Exempel på områden med höga naturvärden är t ex naturliga ängs- och betesmarker, nyckelbiotoper i skogen, opåverkade våtmarker, naturskogar m.m. Hit hör också livsmiljöer enligt EU:s habitatdirektiv med gynnsam bevarandestatus.

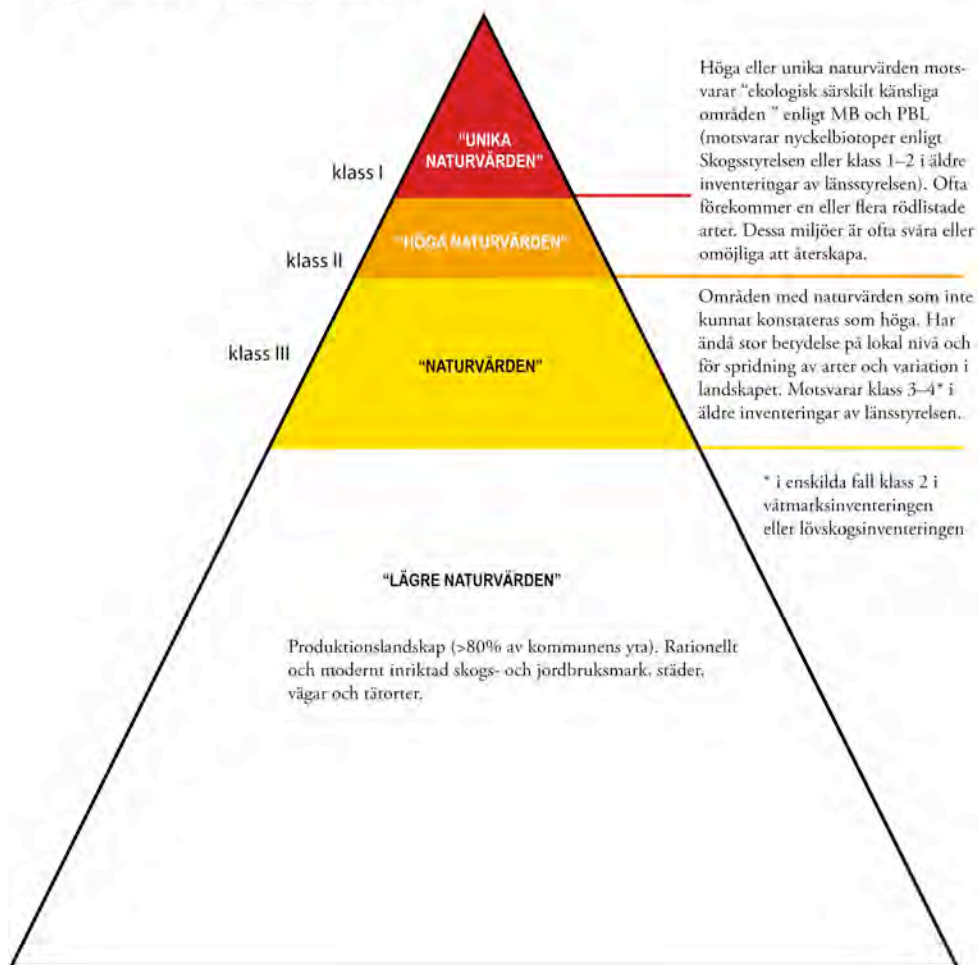
Områden med höga naturvärden bör betraktas som ”Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt enligt miljöbalken 3 kap 6§”. Stöd för en sådan tolkning finns bl a i förarbetena till naturresurslagen. Sådana områden skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

En förutsättning för att de nationella miljömålen skall kunna uppfyllas är att områden med höga naturvärden bevaras och sköts på ett sätt så deras värden består.

Unika naturvärden

I vissa fall kan det vara önskvärt att skilja ut de allra mest värdefulla områdena. Vi kallar dem områden med unika naturvärden. Till denna grupp hänför vi bl a livsmiljöer med livskraftiga bestånd av hotade eller rödlistade arter. Det kan också vara miljöer med lång historisk kontinuitet eller särskilt stor ekologisk betydelse t ex viktiga reproduktionsområden, rastplatser eller växtmiljöer. Det kan vara viktiga kärnområden inom en större miljö med höga naturvärden. Det kan också vara en större miljö med få motsvarigheter i regionen.

Figur II - värdepyramid (natur)

Naturvärdesbedömningen som visas i värdepyramiden ovan bygger på erfarenhet och allmänna, vedertagna naturvårdsprinciper. Figuren är bredast vid basen och smalast vid toppen. Detta belyser att de miljöer som återfinns längst upp i pyramiden är sällsyntare än sådana som finns längre ner i pyramiden.